

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Bön: Käre Herre, lär oss vad som är det viktigaste, att ha den goda delen som du berett för oss. Sänd din helige Ande att predika om detta för oss, i Jesu namn. Amen.

Dagens tema är *Den goda delen*. Orden är hämtade från dagens evangelietext, Luk 10:38–42:

38 Medan de var på väg kom Jesus in i en by, och en kvinna som hette Marta tog emot honom i sitt hem. 39 Hon hade en syster, Maria, som satte sig vid Herrens fötter och lyssnade till hans ord. 40 Marta däremot var upptagen med alla förberedelser, och hon kom fram och sade: "Herre, bryr du dig inte om att min syster har lämnat mig att sköta allting själv? Säg nu till henne att hon hjälper mig." 41 Herren svarade henne: "Marta, Marta, du bekymrar dig och oroar dig för så mycket. 42 Men bara ett är nödvändigt. Maria har valt den goda delen, och den ska inte tas ifrån henne."

Jesus och hans lärjungar var på väg. I föregående kapitel står det vart de var på väg (9:51): *När tiden för hans upptagande var inne vände han sitt ansikte mot Jerusalem.*

Den här berättelsen finns bara hos Lukas. Också Johannes berättar om Marta, Maria och brodern Lasarus. Han berättar att de bodde i Betania, ett par km från Jerusalem. Lasarus nämns inte av Lukas. Jesus gick kanske flera gånger till Jerusalem än det som tydligt står angivet. Lukas berättar inte händelserna i tidsföljd. Det kan verka som om den här berättelsen inträffar nära den sista påskhögtiden, men det vet vi inte. Strax före vår text berättar Jesus om den barmhärtige samariern och den placerar också in händelsen i närheten av Jerusalem. I fortsättningen lär han sina lärjungar hur de ska be. Det som vi lär oss i dag är en del av Jesu lärjungaskola. Han vill visa oss vad som är viktigast. Och då är det naturligt att bönen kommer in.

Texten visar på en balansgång mellan två ord: ansvar – förtröstan. Vi ska ta dem i tur och ordning. Slutligen ska vi försöka oss på att

göra en tillämpning för oss idag: att balansera ansvar med förtröstan.

1. Martas val: ansvar

Jesus tog varje tillfälle i akt att undervisa. När de hade möjlighet till det satte sig hans lärjungar i en ring runt honom och lyssnade till undervisningen. Marta och Maria var inte med i följet som vandrade runt, så det här tillfället var väldigt viktigt för dem.

Det var Marta som bjöd in Jesus till sitt hem. Hon var den äldre och ledande av systrarna. Det kan ha varit flera tiotal personer i följet. Vi vet att det var många som följde med Jesus på hans vandringar, också några kvinnor. Så det var ingen liten sak att ordna för mat och logi. Marta hade ingen tanke på att slå sig ner och lyssna. Hon hade ansvar för att de skulle få något i sig.

Det var därför helt mänskligt att Marta blev irriterad när hennes syster inte tog del av hushållsarbetet utan satte sig ner för att lyssna när Jesus undervisade. Marta förebrådde också Jesus för att han inte påpekade för Maria att hon också hade ansvar för att reda till maten. Men det gjorde han inte. Snarare förebrådde han Marta.

Under en kurs på folkhögskolan för länge sedan presenterade den världskände arkeologiprofessorn Aapeli Saarisalo en intressant och mycket annorlunda tolkning av Jesu ord till Marta. Han menade att orden ska tolkas så här:

Marta, du bekymrar och oroar dig för så många maträtter. Men bara en är nödvändig.

Enligt Saarisalo ifrågasatte Jesus att Marta skulle duka upp så många rätter. De skulle klara sig med en enda maträtt. Det var symboliskt: det viktiga är inte vad vi äter fysiskt, utan att vi får i oss den andliga maten.

Viktigare än den kroppsliga maten är att få tid att lyssna när Jesus undervisar. Det är den maten som är verkligt nödvändig.

2. Marias val: förtröstan

Så har vi systemns val: hon sätter sig ner för att lyssna. Hon har kanske aldrig förr fått en sådan möjlighet, eller åtminstone väldigt sällan.

Här kan vi påminna oss om att Jesus också tydligt har lärt oss att sätta hans ord först och att lita på att också allt det andra ska ordna sig. Jesus talar i bergspredikan om hur vi ska förhålla oss till bekymmer för praktiska ting, Matt 6:25, 33:

Bekymra er inte för ert liv, vad ni ska äta eller dricka, eller för er kropp, vad ni ska klä er med. Är inte livet mer än maten och kroppen mer än kläderna?

Nej, sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så ska ni få allt det andra också.

Också aposteln Petrus undervisar på samma sätt, 1 Pet 5:7:

Och kasta alla era bekymmer på honom, för han har omsorg om er.

Borde Marta ha gjort på samma sätt som Maria? Skulle hon inte ha kunnat räkna med att Jesus kunde skaffa fram mat åt hela gruppen, så som han gjorde med de femtusen som blev mättade?

Vi ska komma ihåg: det att Jesus en gång gjorde ett tecken med att mätta femtusen män med fem bröd och två fiskar gör det inte till någon automatik att han alltid gör så. Den vanliga ordningen är att vi ska arbeta själva för att skaffa mat till bordet.

Visst skulle det ha varit lite genant om både Marta och Maria hade satt sig ner och inte sett till att det kom mat på bordet. Nog skulle en och annan av de hungriga lärjungarna ha börjat titta sig omkring och undra: när kommer det något att äta? Det var inget fel i det som Marta gjorde. Det behövs alltid någon eller några som sköter om matbestyren. Och de måste offra något av gemenskapen med gästerna för att se till att maten blir klar. Husmors ansvar kommer alltför ofta i skymundan och får alldeles för sällan tillräckligt tack.

Vi ser att det inte är alldeles enkelt att ge en allmän tillämpning av orden om att vi inte ska bekymra oss för vårt liv, vad vi ska äta eller dricka. Vi ska försöka dra några slutsatser som en tillämpning av texten.

3. Ansvar och förtröstan

Jag hörde en gång ett uttryck som är ganska talande: ta inte brigadbekymmer! Dvs den menige soldaten ska inte fundera på sådant

som brigadens kommandör har till uppgift att tänka på. Var och en har sitt ansvar. Gud har lovat ha omsorg om oss, och det vi inte kan påverka är hans bekymmer, inte vårt. Det är han som sköter brigadkommandörens uppgifter och vi får göra vårt enligt hans anvisningar.

Men vi har fått olika slags uppgifter att ansvara för. Det är ju för galet om en byggmästare inte planerar sina inköp av byggnadsmaterial och gör en tidtabell för olika skeden av arbetet. Han kan inte tänka så, att Gud nog ser till att det finns byggnadsmaterial när det behövs. Sådant kallar vi svärmeri. Det är ansvarslöst om en lärare inte planerar för sina lektioner utan tänker att Gud ger honom något att säga när han kommer inför sin klass. Lika galet är det om en husmor inte planerar vad hon ska sätta fram för sina gäster, eller om en präst inte förbereder sig inför gudstjänsten.

Som kristna har vi fått stora och rika löften om Guds omsorg och ledning, men Gud verkställer sina löften via människor som tar sitt ansvar för sina uppgifter. När Gud lovar försörja oss med det dagliga brödet gör han det genom att kalla människor att tjäna i olika skeden av tillverkningen av brödet. Så gör han också i församlingen: genom att kalla oss att avstå från något av vårt eget för att församlingen ska få ekonomiska möjligheter att kalla tjänare att ägna tid åt Ordets tjänst och bönen.

Vi moderna människor har börjat ta för givet att vi ska ha pengar att köpa mat för. Om vi har arbete får vi lön. Om vi inte har arbete har samhället ordnat med en liten ersättning. Och när vi har gjort vår insats i livet och blir pensionärer får vi luta oss tillbaka mot lagstiftningen om pensioner, som bestämmer att vi får vår regelbundna inkomst fast vi inte gör någonting! Vi får verkligen vara tacksamma att vi lever i ett sådant välordnat samhälle.

Så har det inte alltid varit. Under nödår, som t ex i slutet av 1860-talet, blev det missväxt flera år i rad. Det fanns inte säd att mala till mjöl, och därmed inget av baka bröd av. Då kunde man inte bara sitta och tänka att Gud nog ska ordna så att det kommer mat på bordet. Man gick ut i skogen och samlade bark, malde och fixade nödbröd som det gick att få ut lite näring från. Så överlevde de flesta, även om många dog av svält och sjukdomar, i synnerhet barn. Visst var husfaderns och husmoderns ansvar oerhört tungt på den tiden.

I Bibeln berättas om situationer då Gud har ordnat med brödfödan på ett underbart sätt. Det hörde vi om i den gammaltestamentliga texten, om Elia och änkan i Sarefat. Det skedde ett under så att mjöl inte fattades i krukan och oljan tog inte slut i kannan. Det här har skrivits åt oss för att vi ska förtrösta på Gud. Men det lär oss inte att vi ska sitta vid ett tomt skaffereri och vänta att Gud ska fylla det. Det är vårt ansvar att skaffa hem det som vi ska äta av.

Så kan vi också tänka på de stackars människor som i dag går och hungrar, för att deras skörd har slagit fel. Då är det vårt ansvar att vi delar med oss av vårt överflöd, så att de ska få mat. Deras förtröstan på Gud vänder han till vårt ansvar att dela med oss.

Det är inte lätt att balansera mellan de här båda sakerna: ansvar och förtröstan. Det finns också annat i vårt mänskliga liv, och i den kristna läran, som är svårt att praktisera. En av de svåraste sakerna är att rätt dela lag och evangelium: varningar och löften. Det behöver vi undervisas om hela tiden, vi behöver öva oss och tänka på båda sidorna. Vi ska inte glömma att arbeta och ta vårt ansvar, samtidigt som vi lämnar bekymren åt Gud.

Det här kan vi också tillämpa på församlingsarbetet, i evangelisation och mission. Visst ska vi planera, men först ska vi lyssna till vad Gud har sagt. När vi har hans ord och bud ger det oss ramen som vi ska hålla oss till.

I berättelsen om hur Jesus gick på vattnet och kallade på Petrus (Matt 14) kan vi lära oss om det här. När Petrus förstod att det var Jesus och inte ett spöke som de såg sa han:

Herre, om det är du, så befall mig att komma till dig på vattnet.

Vi tänker nog att Petrus var modig som gick ut på vattnet. Men märk väl: han ville först höra Jesu befallning. Han gick inte i egen kraft. När Jesus sa: Kom! då gick han. När han koncentrerade sig på att se på Jesus gick det bra. Men när han började se sig omkring och såg på de stora vågorna, då blev han rädd. Då glömde han Jesus och började sjunka. Så länge han gick på Jesu ord var han trygg och gjorde något som var mot naturens ordning, men när han började inse hur otroligt det var då sjönk han. Därför ska allt det vi gör ha förankring i Guds ord. Vi ska planera, men på Guds be-

fallning och bud. Och då får vi också ha full förtröstan på att han är med och leder och välsignar.

Luther har talat om att tron stiger ut i mörkret, som en kontrast mot att förnuftet alltid vill ha en klar och exakt väg att gå. Men det betyder inte att tron kastar sig huvudstupa vart som helst. Så försökte djävulen fresta Jesus att kasta sig ner för ett högt stup, i stöd av bibelordet att änglarna ska bära honom så att han inte stöter sig. Nej, tron går på Guds ord, som när Petrus steg ut på vattnet. På Herrens ord får vi gå in i det okända med full förtröstan – det jag inte vet, det vet Herren. Ibland verkar Gud vara väldigt långt borta, och vi tycker att han inte hör vad vi ber om. Men när vi ber i Jesu namn får vi vara förvissade om att han hör, för det har han lovat.

I vårt församlingsarbete har vi fått i uppgift att vara säningsmän. Vi ska så ut Guds ord. Det hör Herren till att ge frukten. Vi ska så hela Guds Ord, lag och evangelium, och Guds Ande ska använda Ordet så att det träffar när och var han vill. För ett tillfälle behövs lagen, som straffar, varnar och vägleder oss att fullgöra vårt ansvar. I en annan situation behövs evangeliet som tröstar när vi är uppgivna och oroliga. Båda behövs, och vi ska så ut båda slagen av säd.

Augsburgska bekännelsen formulerar den här sanningen så här i art. V:

Genom Ordet och sakramenten såsom genom medel skänkes den helige Ande, vilken hos dem, som hör evangelium, frambringa tron, var och när det behagar Gud.

Ansvaret att frambringa tron, det är brigadbekymret som Gud åtagit sig att sköta. Vårt uppdrag är att förkunna Ordet i tid och otid och troget lyssna till det utan att förtröttas fast vi inte ser frukt, och leva efter det i våra liv.

Jesus valde själv ingen god del. Då hade han inte övergett sin himmel och sin kungliga ställning. Då hade han inte kommit till jorden och blivit människa. Då hade inte valt att födas av en fattig familj. Då hade han inte gått omkring som en tiggarmunk och botat sjuka och undervisat utan att ha något välordnat hem. Då hade han inte låtit sig hunsas av de romerska krigsmännen, han hade inte låtit judarna håna sig, han hade stigit ner från korset och inte behövt lida fruktansvärda plågor.

Men allt det gjorde han för att vi skulle få den goda delen. Han gav oss del i denna goda del när han döpte oss och klädde på oss sin rättfärdighet. Han gjorde det för att befria oss från helvetet och leda oss till sin himmel för att där hos honom låta oss få den verkligt bästa delen: den eviga saligheten hos Gud.

Därför ska vi både i fråga om ansvar och förtröstan se på Jesus och hans Ord. Han har gett oss ett ansvar att så ut Ordet i tid och otid och han har gett oss vägledning att leva efter det, så att vi i våra liv kan leda andra till Jesus.

Han har också gett oss en kraftkälla att gå till när vi är trötta och dignar under bördan. Vi vår sätta oss ner som Maria och ta del av den goda delen. Han ger oss evangeliet där vi får se vad han har gjort för oss. Han låter oss vila på Ordets gröna ängar, han för oss till sin måltid där han ger oss kraft. Och han lovar att vara med oss och bevara oss hos sig, så att ingen rycker oss ur hans hand. Amen.

Bön: Att äga dig till far och vän, visst är det nog för färden. Du för oss hem till himmelen från orosfyllda världen. Så lär mig att ej sörja mer, men tro att alltid med mig sker din evigt goda vilja! (SH 295)